

CICERO takker for muligheten til å komme med innspill til regjeringens handlingsplan for å nå bærekraftmålene.

1. Målgrupper og mål.

Når det gjelder målsettingen for handlingsplanen vil CICERO understreke at det er **viktig å legge en samordnet strategi for å nå alle bærekraftmålene samtidig**. Dette er viktig fordi det kan være konflikter mellom for eksempel tiltak for å oppnå klimamål og muligheten for å oppnå andre mål som naturmangfold, inkluderende prosesser og rettferdig fordeling av goder og onder.

Målgruppen for handlingsplanen bør være både offentlig forvaltning og private virksomheter. Det er sektorprinsippet som er lagt til grunn for implementeringen av bærekraftmålene. Det klargjør ansvaret for oppfølgingen, men løser ikke behovet for en helhetlig, koordinert tilnærming på tvers i forvaltningen og mellom forvaltningsnivåer. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvaret for å følge opp regjeringens arbeid med FNs bærekraftmål. Til hjelp i arbeidet bør det **vurderes å opprette et eget koordineringsutvalg der representanter for kommunesektoren, forskningsmiljøer, sivilsamfunn og næringsliv deltar i tillegg til statsforvaltningen**.

Hvis en handlingsplan skal bli vellykket kan den ikke være en avgrenset prosess på siden av andre prosesser. De fleste bærekraftmål griper inn i tunge eksisterende planprosesser og lovverk (nasjonal transportplan, kommunal arealforvaltning, konsesjonssystemet i Petroleumsloven osv). Det er ikke i en separat plan, men i alle disse andre politiske prosessene at arbeidet for bærekraftmålene kan lykkes eller mislykkes. Utfordringen er derfor å **lage en plan som legger reelle føringer på hvordan det prioriteres i disse andre prosessene, og som tydeliggjør ansvaret til ulike departementer og statlige myndigheter**.

Privat næringsliv er en særlig viktig målgruppe. Det er måten vi organiserer vår økonomiske aktivitet på som avgjør i hvilken grad vi klarer å håndtere miljøets grenser (klima, naturmangfold, ressursknapphet). Næringslivet er også helt sentralt for å oppnå andre viktige samfunns mål som sosialt mangfold (likestilling kjønn, alder og kultur), inkluderende prosesser og rettferdig fordeling av goder og onder.

2. Innretning.

For å sikre en helhetlig politikk er det viktig at det **legges til rette for kunnskapsoverføring mellom akademia, bedrifter i ulike sektorer, offentlig sektor og NGOs**. Det finnes metoder og rammeverk for hvordan en slik kunnskapsbygging kan organiseres, og dokumentet bør identifisere disse.

Dersom handlingsplanen blir for generell kan den lett få begrenset nytte for de enkelte målgruppene. Det er derfor viktig at den utformes slik at den legger reelle føringer på statlige myndigheters ansvarsområde fordi det **gir andre aktører i sivilsamfunn og næringsliv tydelige styringssignaler å forholde seg til**.

3. Utfordringer som står i veien for bærekraftmålene.

Det er for lite kunnskap om sammenhengen mellom ulike bærekraftsmål og hvordan synergier kan styrkes og målkonflikter dempes. Et godt eksempel på vanskelige målkonflikter er utbygging av ny, fornybar energi på land og til havs. Her kan tiltak for å nå klimamål kunne komme i konflikt med hensyn til naturmangfold og aksept i befolkningen. **Forskningsinnsatsen bør økes når det gjelder målkonflikter, barrierer for implementering og ulike former for motstand**. Det er her, heller

enn i forståelsen av hver enkelt utfordring og mulige teknologiske tiltak, at utfordringene vil ligge framover. Dersom vi kan lykkes i å styrke synergier og svekke målkonflikter mellom bærekraftsmål, vil det sikre legitimitet for klimapolitikken og styrke framdriften for å nå klimamålene.

Den viktigste utfordringen Norge står overfor som nasjon er presset på miljøet. Vi har et høyt forbruk, noe som fører til utslipp av klimagasser og tap av naturmangfold både i Norge og i de land vi importerer fra. Gjennom vår produksjon av fossil energi har vi også en forpliktelse til å løse miljøproblem internasjonalt.

Klimaendringer og tap av naturmangfold er to likestilte utfordringer som også henger nært sammen. Utfordringen er å identifisere løsninger der begge ivaretas på best mulig måte. Et eksempel på dette er restaurering av myr- og skogområder, som både styrker naturens evne til å fungere som karbonluk og ivaretar viktige økosystemer.

En særlig utfordring er kampen om arealene. Vi trenger arealer til økonomisk aktivitet, rekreasjon, kulturell identitet, produksjon av fornybar energi, skogdrift og matproduksjon. Samtidig skal vi ta vare på naturkapitalen for framtidige generasjoner. Dette krever en balanse mellom tiltak for å nå mål for klima, naturmangfold, økonomi og sosial rettferdighet.

4. Måling og rapportering

Dokumentet bør foreslå kvantifiserbare og konkrete mål, gjerne formulert som Key Performance Indicators (KPI). Dette krever identifisering av indikatorer som kan brukes for å måle avstanden mellom status og mål. På nasjonalt nivå har det vært en utfordring å lage målbare miljømål om biologisk mangfold (jfr. Norges Aichimål for 2020-2030). På bedriftsnivå, bør dokumentet ha som hovedfokus å **få fram mulighetene beslutningstakere i næringslivet har til å bruke kvantifiserbare mål**, gjerne gjennom gode eksempler.

På klimafeltet er overordnede mål nokså tydelig definert sammenliknet med mange andre felt. Det er likevel en fare for det helhetlige omstillingsarbeidet, og for muligheten til å se flere mål i sammenheng (f.eks. energi-målet, klimamålet og ulikhets-målet) dersom klimaarbeidet fokuserer for snevert på en enkelt indikator. **Å vurdere klimaarbeidet opp mot Norges utslippsmål under Paris-avtalen gir begrenset informasjon og kan gi et for ensidig fokus på ikke-kvotepiktig sektor som bare omfatter halvparten av Norges territorielle utslipp.** Mange viktige klimatiltak vil ikke få tilstrekkelig anerkjennelse i slike målinger. Det gjelder for eksempel tiltak som reduserer energibruk, som reduserer forbruket av importerte varer, eller som gjennom eksportrettet produksjon og næringsutvikling kan bidra til reduserte utslipp andre steder. Det **bør derfor vurderes å supplere den vanlige rapporteringen av klimagassutslipp under FNs klimakonvensjon med statistikk over forbruksrelaterte og eksportrelaterte utslipp**, for eksempel etter metoden Naturvårdsverket i Sverige har utviklet (<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/>).

I tillegg kunne man **vurdert å utvikle andre typer indikatorer for den spesielle omstillingsutfordringen Norge står overfor, f.eks. i form av et mål på oljesektorens andel av BNP eller CO2-intensiteten i Norges totale energiekspert** (medregnet både petroleumsprodukter, elektrisitet og evt andre energibærere). Dette vil gjøre det mulig med en bredere vurdering av om Norges innsats for å nå bærekraftmålet om klima går i riktig retning totalt sett.